

СТАНОВИЩЕ

на доц.д-р Петър Александров Цонов, д.м.н.
относно: дисертационен труд за присъждане
на образователна и научна степен „доктор“ на
д-р Петър Атанасов Атанасов
на тема:

ПРОФЕСИОНАЛНА УДВОЛЕТВОРЕНОСТ НА БОЛНИЧНИТЕ ЛЕКАРИ – СЪВРЕМЕННИ ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ

Със заповед № 1733 от 05.07.2016 на Ректора на Тракийски университет-Стара Загора съм определен за член на Научното жури по процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на д-р Петър Атанасов Атанасов по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“. Професионалният път на д-р Петър Атанасов Атанасов показва определено развитие. Той има 30 години стаж, бил е ординатор-хирург, началник отделение и управител на болница, има придобити две специалности – по хирургия и онкология, експерт е по оценка и акредитация на лечебни заведения. Представеният комплект материали е в съответствие с процедурата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“: Изборът на тема е пряко свързан с неговите умения, интереси и публикации. Избраната тема е актуална и значима. Това се определя от потребността да се търсят решения за издигане нивото на мотивация на болничните лекари и тяхната професионална удовлетвореност като се отчитат неблагоприятно влияещи им фактори. Това е една интердисциплинарна проблематика, за която са необходими опит, знания и умения, изисквания които дисертантът притежава и го доказва. Дисертационният труд съдържа 155 стандартни машинописни страници и е добре онагледен с таблици, фигури. Използваната литература включва 227 литературни източника, от които 31 на кирилица. Във връзка с дисертационния труд са направени шест публикации, които засягат предимно социалните и психологически фактори влияещи на професионалната мотивация и удовлетвореност на лекарите.

Същностната част на изследването е фокусирана към анализиране на мотивацията и удовлетвореността на болничните лекари в българския и чуждестранен опит. Извършено е сериозно социологическо проучване в 11 областни и общински болници, от градовете Стара Загора, Сливен, Ямбол, Пловдив, Казанлък, Свиленград, Раднево, Харманли и Чирпан. Следва да се отбележи извършената задълбочена работа

по създаването на изследователския инструментариум. Анкетна карта е съставена от 31 въпроса и дава широки възможности за отговор чрез алтернативи, чрез степенуване и чрез избор на повече от един отговор. Анкетите са разпространени сред 800 лекари, като 612 лекари (320 от лекарите са жени) от тях са върнали правилно попълнени анкети. Методиката на изследване позволява да се постигне поставената цел. Богатото съдържание предоставено от анкетните карти е позволило на дисертанта да анализира заложените характеристики за удовлетвореността сред болничните лекари. Д-р Петър Атанасов успешно търси взаимодействието и влиянието на основни фактори сред лекарите от различни управленски позиции. Важно разминаване е установено по отношение материалния стандарт и наличието на съвременно ниво за упражняване на професията при различните болници; както и установяване значимата ролята на научноизследователската работа, която има влияние върху удовлетвореността и възможността за професионално развитие (разбира се в по-малка степен за общинските болници). Субективната оценка на анкетираните лица е важна. Получава се значима обратна връзка. Правилно е обрънато повече внимание при анализа на отворените отговори и тяхното отсяване. Ето някои от ключовите думи, които впечатляват:

„Рушене на традиции“.....”Неуважение към лекарският труд“.....,Промяна на медииното отношение“.....”По-добра комуникация в лечебните заведения“.....

„Липса на стратегия“.....Загуба на специалисти“.....”Да се промени модела на здравно-осигурителната система“.....,Път на истинската профилактика“.....”Задържане на младите лекари“.....”По-добра информираност сред населението“.....”Да се инвестира повече в квалификацията на медицинските кадри.“

Лекарите работещи в болница се сблъскват с влошени демографски показатели; задълбочаващи се неравенства, нарастващ брой на лицата без доходи, без образование и с ниска здравна култура, липса на добра държавна политика в областта на здравето, недовършена здравна реформа; недостатъчно финансиране, дефицит на дейности по здравна превенция. В едни такива условия е проведено е едно сериозно научно изследване. Разработен е оригинален въпросник, който може да бъде използван и от други изследователи. Потвърдена е ролята на мотивацията и удовлетвореността от лекарския труд като един от ключовите фактори за ефективност и качество на медицинското обслужване. Направените изводи показват разбиране за същността на процесите на общественото здраве като показател за благополучието на нацията, където намират пресечна точка културата, икономиката, екологията, образованието, политиката и начинът на живот на човека. Точно е разбирането на дисертанта, че

мотивацията и удовлетвореността е сложен процес и се основава на една дългосрочна здравна политиката основана на оценка на здравно-демографските показатели, икономическото развитие, факторите на работната среда и развитието на общественото ни здравеопазване. Направени са подходящи препоръки, но постигането на промени в негативните тенденции е задача която предполага реална политическата воля за поставяне на общественото здраве сред държавните приоритети и възходяща динамика по водещи здравни показатели съпоставими със страните от Европейския съюз.

Мога да отправя следната бележка свързана с ползваната наша и чужда литература. В изследването тежат повече чуждите данни, което прави деликатно приемането им и за българските болници. Българските автори можеше да бъдат повече. По тези въпроси през 80-те години е работено не малко и проблематиката „удовлетвореност“ е подценявана (тогава и сега също) на управленско и политическо ниво. Днес определено личи обедняването ни откъм здравен кадрови потенциал и това не може да мине без упреци към здравната ни политика. Изследователските усилия насочени към оценката на един такъв сложен и труден за оценка процес като „удовлетвореност“ не може да бъде изчерпан. Той следва да бъде отчитан и приеман като изследователски влог във фонда на социалната ни медицина.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на д-р Петър Атанасов Атанасов е методологично издържан и оригинален. Получените резултати имат теоретико-приложен принос в областта на общественото здравеопазване. Считам, че дисертантът се е справил успешно с поставените цели и давам положителна оценка за доведения до успешен край труд. Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Петър Атанасов Атанасов.

София, 28 септември 2016

Рецензент:
(доц.д-р Петър Цонов, д.м.н.)